

Vapaaehtoiset pakolaisten tukena

Kokemuksia auttamisesta ja ystävydestä

Lukijalle

”Meillä on neulottu tervetuliaislahjaksi villasukat jokaiselle uudelle tulijalle”, kertoi eräs vapaaehtoinen valmistautumisesta uusien kuntalaisten tuloon. ”Olimme heitä katetun ruokapöydän ja lämpimän aterian kanssa vastassa, kun he illalla väsyneinä saapuivat uuteen kotiinsa”, kertoi eräs toinen, miten ensikohtaamiseen oli haluttu panostaa.

Siitä vapaaehtoisuudessa on kyse. Se on halua helpottaa toisen ihmisen oloa uudessa ja hämmentävässä tilanteessa. Pieniä avulialta tekoja, jotka auttavat selviytymään arjessa ja osoittavat, ettei ketään ole jätetty yksin. Läsnäoloa. Lämpöä. Ihmisyyttä.

Viranomaiset kantavat vastuun. Heidän tehtävänsä on huolehtia tarvittavien palveluiden järjestämisestä kunnassa niin, että edellytykset hyvälle kotoutumiselle ovat olemassa. Mutta elämä ei tapahdu virastoissa eikä aukioloaikoina. Siksi kuntalaisia ja järjestöjä kaivataan kipeästi mukaan yhteistyöhön.

Kuntalaisina voimme vaikuttaa siihen, millä tavalla uusiin naapureihimme suhtaudumme. Järjestötoiminnan avulla voimme tarjota tukea ja mahdollisuuksia mennä elämässä eteenpäin: saada tietoa suomalaisesta arkielämästä, yhteiskunnasta, työelämästä, rakentaa sosiaalista verkostoa ja omaa hyvinvointia, löytää ystäviä, oppia erilaisia taitoja. Parhaimmillaan järjestö ja vapaaehtoisporukka tarjoavat yhteisön, jonka sisällä on mahdollista ja turvallista vahvistua. Viranomaisten ja järjestöjen yhteistoimintaa kehittämällä voidaan tuottaa yhä vaikuttavampaa ja ihmisläheisempää alueellista palvelukokonaisuutta, jonka merkittävä osa yhteisölläinen vapaaehtoistoiminta on.

Toivon, että tämä julkaisu rohkaisee sinua pysymään päätöksessäsi ryhtyä vapaaehtoiseksi ja antaa vastauksia mielessäsi oleviin avoimiin kysymyksiin. Tervetuloa mukaan matkalle!

SISÄLTÖ

3

USEIN KYSYTTYJÄ KYSYMYKSIÄ VAPAAEHTOISUUDESTA

Vastauksia esimerkiksi kielitaitoon ja kulttuurien tuntemukseen liittyviin kysymyksiin sekä neuvoja haastaviin tilanteisiin

6

MITÄ VOIMME TEHDÄ YHDESSÄ?

Vapaaehtoisten kokemuksia järjestötoiminnasta pakolaisten kanssa

9

KUINKA VOIMME VALMISTAUTUA PAKOLAISTEN TULOON?

Vinkkejä vastaanottoon ja tehtäviin ennen pakolaisten saapumista

10

KENEN KANSSA VOISIMME YHDISTÄÄ VOIMAMME?

Vapaaehtoisten kokemuksia yhteistyöstä muiden tahojen kanssa sekä neuvoja viranomaisyhteistyöhön

14

KUINKA TAVOITAMME PAKOLAISET JA INNOSTAMME HEIDÄT MUKAAN?

Vinkkejä tiedottamiseen ja rekrytointiin

16

KUINKA VOIN VAIKUTTA?

Vaikuttaminen oman paikkakunnan asenneilmapiiriin ja kunnan päätöksentekoon pakolaiskysymyksissä

17

PAKOLAISUUDEN LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Faktoja ja muuta hyödyllistä

Julkaisu on tuotettu Euroopan pakolaisrahaston tuella osana VAPAA - Vapaaehtoiset pakolaistyössä -hanketta 2013-2015

Pakolaisrahasto
Pakolaisten auttamiseksi

Teksti Milla Mäkilä

Toimitus Henna Raatikainen

Kannen kuva Laura Böök

Ulkoasu Gomedio Oy / Nea Ivars ja Jonna Hoffrén

Paino Takomo Tuotanto 2015

Suomen Punainen Risti 2015

USEIN KYSYTTYJÄ KYSYMYKSIÄ VAPAAEHTOISUUDESTA

↑ "Olemme käyneet poikien kanssa nostamassa verkot järvestä. Irotamme muikut verkoista, perkaamme ne, savustamme osan ja paistamme loput. Ja sitten syödään porukalla. Yhteisiä sanoja ovat kiitos ja tashakor, siinä kaikki. Kun tekee kivoja juttuja yhdessä, pärjää ihan hyvin ilman yhteistä kieltä."

Kalevi Puukko, vapaaehtoinen, Hirvensalmi

"Yritän koko ajan ajatella, miltä itsestäni tuntuisi vastaavassa tilanteessa. Millaista olisi, jos kukaan ei auttaisi hakemaan peräkärtyllä sitä pitkään etsimääni edullista sohvaa kierrätyskeskuksesta? Miltä tuntuisi, jos kukaan ei koskaan kutsuisi omaan kotiinsa tai tutut ihmiset eivät enää haluaisikaan olla tekemisissä?"

Heljä Tilli, vapaaehtoinen, Hirvensalmi

"Itse en ossoo mittään kieltä. Hyvin on toimeen tultu."

Leena Juntunen, vapaaehtoinen, Sonkajärvi

Voinko toimia vapaaehtoisena, jos en osaa tulijoiden kieltä?

Selviydyt todennäköisesti erinomaisesti, sillä tutkimusten mukaan ihmisten välisestä kommunikaatiosta jopa yli 70 prosenttia on sanatonta. Hyväksyvä katse, hymy ja käsi sydämen päällä viestivät ystävällisyydestä ja kunnioituksesta. **Alussa uuden tulijan kohtaaminen voi tuntua luontevimmalta tekemällä erilaisia asioita yhdessä.** Silloin sanojen merkitys pienenee ja yhteinen kokemus on se, joka merkitsee. Lohdulliseksi tilanteen tekee myös se, ettet varmasti ole ainoa, jota yhteisen kielen puuttuminen aluksi jännittää.

Voinko toimia vapaaehtoisena, vaikka työvuoroni ovat epäsäännölliset? Kuinka pitkäksi ajaksi vapaaehtoistoimintaan tulee sitoutua?

Sinulla on oikeus toimia vapaaehtoisena oman elämäsi aikataulujen mukaisesti, oletan mukana vapaaehtoisesti. Vapaaehtoistehtävien luonne, kesto ja vaativuustaso vaihtelevat, joten **etsi omaan elämäntilanteeseen ja aikatauluihin sopivia tehtäviä.** Toiminnan sujumisen kannalta tärkeintä on sopia tehtävistä ja aikatauluista selkeästi ja pysyä sen jälkeen sovitussa asioissa. Muista kuitenkin, että tulijat usein toivovat voivansa luoda pysyviä ihmisuhteita paikallisiin.

RIITTA TOPELIUS

"Punaisessa Ristissä ei ole kielitaitovaatimuksia. Auttaminen lähtee siitä, että on valmis auttamaan."

Ulla Eklund, vapaaehtoinen, Ulvila

→ "Kun asettuu pakolaisten kanssa samalle tasolle eikä koe olevansa heitä ylempi ihmisenä, saapi paremman yhteyden."

Alpo Laakkonen, vapaaehtoinen, Pudasjärvi

"Ensiapukursseille ja ensiapuryhmään on helppo tulla mukaan, vaikka yhteistä kieltä ei vielä olisikaan. Tärkeintä on kouluttajan ja ryhmäläisten asenne. Ensiapuopetusta voi helposti havainnollistaa kuvilla, onnettomuustilanteiden lavastamisella ja loukkaantuneen tai sairaskohdauksen oireita näyttämällä."

Leila Honkala, vapaaehtoinen, Sonkajärvi

LAURA BÖÖK

Onko vapaaehtoistoiminnan avulla mahdollista ystävyyttä oikeasti?

Ilman muuta ja usein niin käykin! Tasavertaisessa ystävyydessä olennaista on toisen kunnioitus ja vastavuoroisuus. **Osoita tulijoille, että heilläkin on erilaisia taitoja ja kykyä auttaa muita.** Pohdi, tarvitsetko sinä apua jossakin, esimerkiksi lumenluonnissa tai aidan maalaamisessa. Ystävyyssuhteen syventyminen vie luonnollisesti aikaa, mutta usein siihen tarjoutuu mahdollisuus, jos itse olet valmis ottamaan uuden ihmisen aidosti osaksi elämääsi.

Mitä minun tulisi tietää erilaisista kulttuureista?

Paras tapa on tutustua jokaiseen ihmiseen yksilönä, ei niinkään tietyn kulttuurin edustajana. Siksi erilaisten kulttuurien tuntemus ei itse asiassa ole vapaaehtoistoiminnan kannalta kovin tärkeää. Samalta alueelta tulevat ihmiset eivät automaattisesti ajattele samalla tavalla tai noudata tietynlaista elämäntapaa. **Merkityksellisempää on pohtia sitä, millä tavalla oma kulttuurimme ohjaa meitä ajattelemaan ja käyttäytymään, ja minkälaisia ennako-odotuksia meillä itsellämme sen myötä on.** Kysy rohkeasti tulijoilta asioista, jotka sinua askarruttavat. Ihmiset kertovat yleensä mielellään itsestään ja heille tärkeistä asioista. Kysymällä osoitat myös arvostusta.

KALEVI PUUKKO

↑ "Ystävperheemme vanhin tytär oli juuri saanut ajokortin. Se oli vaa-
tinut tuntikausien ajo- ja erityises-
ti peruutusharjoituksia meidän si-
vutiellä ja pihassa. Hän oli myös
meidän avullamme hankkinut au-
ton. Oli aivan huimaa, kun ensim-
mäistä kertaa ajoimme yhdessä ko-
tiin! Sitten kuulumme muilta, että
perhe aikoo muuttaa pois paikka-
kunnalta. Meille he eivät olleet hiis-
kuneet asiasta sanaakaan. Olimme
loukkaantuneita. Lopulta he kut-
suivat meidät syömään ja kertoivat
asiasta, vain paria päivää ennen läh-
töään. Ihmettelimme, miksi he eivät
olleet kertoneet meille aiemmin, sil-
lä suomalaisia tällainen salailu louk-
kaa. He sanoivat, etteivät halunneet
kertoa, koska tiesivät meidän tule-
van surullisiksi. Aluksi tilannetta oli
vaikea hyväksyä. Olimme investoi-
neet aikaa, energiaa, myötätuntoa,
tunne-energiaa – ja hups, yhtäkkiä
ystävämme häipyivät! Tilanne vaati,
että omia tunteita oli käytävä läpi.
Ymmärrämme nyt, ettei muuttopää-
tös ollut kiinni meistä. Elämässä tu-
lee aika, jolloin nuorten on päästävä
edemmäs kouluihin, kuten suoma-
laistenkin nuorten. Ystävyyys kuiten-
kin jatkuu ja se on tärkeintä."

*Heljä Tilli, vapaaehtoinen,
Hirvensalmi*

Onko pakolaisten kanssa toimiminen vaarallista? Voinko joutua hankaluuksiin sen vuoksi, että olen mukana vapaaehtoistoiminnassa?

Suomeen tulevat pakolaiset valitaan viranomaisten tekemien haastatteluiden perusteella. He ovat tavallisia ihmisiä, jotka ovat usein joutuneet kärsimään erilaisten ääriilikkeiden toiminnasta. Monet kertovat arvostavansa Suomessa erityisesti sitä, että voivat näiden vaikeiden kokemusten jälkeen elää rauhassa tavallista elämää.

Joskus vapaaehtoiset joutuvat pakolaismyönteisten asenteiden ja näkyvän toimintansa vuoksi hankaliin tilanteisiin, kun pakolaisia vastustavat ihmiset kyseenalaistavat heidän toimintansa. Silloin **tukea voi hakea esimerkiksi järjestön periaatteista tai arvopohjasta**. Voi myös tuoda esiin, että vapaaehtoinen ei toiminnallaan pyri ottamaan kantaa maahanmuuttopolitiikkaan, viranomaiskäytäntöihin tai valtioiden välisiin suhteisiin. Kyse on huolenpidosta ja myötätunnosta lähimmäistä kohtaan, sillä ihmisen on helpompi löytää oma paikkansa yhteisössä, jossa häneen ei suhtauduta torjuvasti tai vihamielisesti.

Kuinka kauan kestää, että tulijat kotoutuvat?

Kotoutuminen vieraaseen maahan ja yhteiskuntaan voidaan nähdä elinikäisenä prosessina, joka ei koskaan tule täysin valmiiksi. Ainakin voidaan varmuudella sanoa, että kotoutumiselle ei voida asettaa mitään aikarajaa, sillä **se on yksilöllinen prosessi ja jokainen kotoutuu omassa tahdissaan**. Nykyään kotoutuminen nähdään myös kaksisuuntaisena. Prosessin aikana muutoksia ja oppimista tapahtuu vuorovaikutuksen ja yhdessä toimimisen myötä sekä tulijoissa että suomalaisissa.

Mitä jos elämäntilanteeni muuttuu ja haluan kokonaan jättää vapaaehtoistehtävät?

Elämässä tapahtuu joskus asioita arvaamatta ja yllättäen. Silloin vapaaehtoisena toimiminen ei ehkä enää tunnu mahdolliselta tai mielekkäältä. Mahdollisuuksien mukaan **on kuitenkin hyvä pyrkiä ennakoimaan** ja kertoa hyvissä ajoin suunnitelmista jättäytyä pois toiminnasta. Näin tilallesi voidaan etsiä uusi vapaaehtoinen ja saat mahdollisuuden itse perehdyttää hänet tehtävään, jonka sinä osaat ja tunnet parhaiten. Siten jatkajasi saa aloittaessaan parhaan mahdollisen tuen, ja tukea kotoutumiseen on tarjolla niin kauan kuin sitä tarvitaan.

Mitä jos jokin menee pieleen? Jos toiminta ei suju tai henkilökemiat eivät kohtaakaan?

Joskus voi käydä niin, että yhteistä säveltä ei yrityksistä huolimatta löydy. Se on inhimillistä eikä se ole kenenkään vika. Jos hankaluuksia ilmaantuu, ei niitä pidä vähätellä, piilotella tai hävetä. Järjestön työntekijät auttavat sinua ratkaisemaan tilanteen. **On hyvä pohtia etukäteen, minkälaisin odotuksin on itse lähdössä toimintaan mukaan**. Mitä jos perhe ei toimikaan odottamallani tai toivomallani tavalla? Miten voin valmistautua kohtaamaan sellaisia tilanteita ja tunteita, joita tilanteet voivat herättää?

Mitä jos emme saa pakolaisperheitä kotiutumaan paikkakunnalle ja panoksemme on ollut turha?

Jos perhe päättyy muuttamaan pois paikkakunnalta, kyse ei todennäköisesti ole siitä, että vapaaehtoiset olisivat toimineet jotenkin väärin tai eivät olisi tukeneet perhettä tarpeeksi hyvin. Päätöksen taustalla ovat useimmiten perheen sisäiset syyt. Kyse ei ole epäonnistumisesta, päinvastoin! **Hyvät kokemukset uuden elämän alussa kannattelevat pitkälle tulevaisuuteen**. Vapaaehtoisia muistellaan usein erityisellä lämmöllä juuri sen vuoksi, että he ovat ensimmäisinä avanneet sydämensä ja tarjonneet tärkeän maaperän omien elämäntaitojen kehittämiseksi uudessa yhteiskunnassa.

MITÄ VOIMME TEHDÄ YHDESSÄ?

LEILA HONKALA

↑ "Olemme saaneet paljon apua Suomen Punaiselta Ristiltä muuttaessamme tänne. Haluan nyt antaa jotakin takaisin ja auttaa muita. Toimin ensiapuryhmämme päivystäjänä erilaisissa tapahtumissa. Kesällä huolehdimme mm. Eukonkannon maailmanmestaruuskisojen turvallisuudesta. Toiminta vapaaehtoisena on antanut itselleni paljon lisää rohkeutta ja itseluottamusta."

Zakera Qasemi, vapaaehtoinen, Sonkajärvi

→ "Arjen turvallisuutta voi parantaa yksinkertaisin taidoin. Kaikkien on hyvä tietää, miten palovarointimeen vaihdetaan paristot, miten rasvapalo keittiössä sammutetaan, miten nyrjähtänyttä nilkkaa voi kotona hoitaa, miten ja missä tilanteissa yleiseen hätänumeroon soimitaan, miten pelastusliivit puetaan ylle ja minkälaisia lääkkeitä ja ensiaputarvikkeita apteekista voi Suomessa ostaa. Tärkeintä tällaisen teemailan järjestämisessä on, että antaa ihmisten itse harjoitella asioita käytännössä. Voi myös järjestää tutustumiskäynnin paikalliseen apteekkiin ja palolaitokselle."

Pirjo Kontio, vapaaehtoinen, Kajaani

LEILA HONKALA

Minkälaista toimintaa pakolaisille tulisi järjestää?

Ajatus kannattaa suunnata yhdessä tekemiseen. Mitä haluaisitte yhdessä tehdä? Mihin omiin harrastuksiisi voisit pyytää muita mukaan? Minkälaisia taitoja ryhmässä mukana olevilla on tai mitä haluaisitte yhdessä oppia? Mitä mielenkiintoista omalta alueeltanne löytyy? Minkälaista tarpeellista toimintaa alueeltanne mahdollisesti puuttuu? On hyvä, että toiminta on ihmisten näköistä ja kokoista. Kysehän on myös vapaa-ajasta, harrastamisesta ja hauskanpidosta! Sen lisäksi toiminta voi olla opettavaista, hausalla tavalla. Pääasia on, että kaikilla on mahdollisuus vaikuttaa.

Monet pakolaiset haluavat itsekkin toimia vapaaehtoisina ja auttaa muita. Tarjoa siihen mahdollisuuksia ja tukea. On upeaa, jos voi rikkoa totuttuja roolirajoja: emme aseta ketään vain pakolaisen tai avuntarvitsijan rooliin vaan annamme mahdollisuuden määritellä itsensä uudelleen vapaaehtoisena, auttajana, ihmisenä. Näin yhä useammalla on mahdollisuus kokea auttamisen iloa ja tuntea itsensä tarpeelliseksi vapaaehtoisena. Kokemus voi olla hyvin voimauttava, ja se tarjoaa vahvan lähtökohdan kotoutumiselle sekä erilaisten yhteiskunnassa tarvittavien taitojen kehittymiselle

LEILA HONKALA

RITTA TOPELIUS

HEIJÄ TILLI

AIJA PELLUKA

ELINA WACHIRA

↑ "Olemme retkeilleet, järjestäneet leirejä sekä erilaisia tapahtumia vapaaehtoisten ja pakolaisperheiden kanssa. Näin on tehty uutta kotiseutua tutummaksi. Lumen alta paljastunut sammakonkutu oli pienemmille pojille suuri ihme kevätkellämme. Veneily ja kalastus ovat aina myös huippuosuutta ohjelmaa."

Riitta Topelius, vapaaehtoinen, Iisalmi

↑ "Olen opetellut kirjoittamaan ja sanomaan suomalaisia kirjaimia ja sanoja Punaisen Ristin Lukevat Laidyt - suomen kielen kerhossa. Toiminnan avulla olen oppinut paljon uusia sanoja. Kerran pääsimme käymään opettajan kotona, se oli todella hauskaa. Leivoimme yhdessä kakkuja ja joimme teetä. Opettajan kodin pihalla oli iso kivi, jonka päälle kiipesin!"

Jawaker Karimi, Hirvensalmi

"Toisen ihmisen kohtaamisessa on kysymys kiireettömästä läsnäolosta ja kunnioituksesta. Istahda alas, unohda hetkeksi omat menosi, ole läsnä ja katso silmiin. Juo kupillinen teetä, kun sitä tarjotaan. Vie mukana leivonnainen tai pieni kukka, jos sinulla on siihen varaa. Hae kylään ja näytä oman perheesi valokuvia. Kirjoita esineiden nimiä keltaisille lapuille ja liimaa laput paikoilleen. Harjoitella sanoja yhdessä. Ylimääräisten omenoiden keräämisessä tai veneen kääntämisessä talviteiloille voi pyytää auttamaan. Menkää yhdessä kävelylle metsään tai kaupungille. Ja muista antaa pesuohjeet villavaatteille ja näyttää, millaista pesuainetta pitää käyttää. On hyvä pitää mielessä, että vaikka yhdessä olo ei juuri nyt ehkä tunnu minusta palkitsevalta, kun emme voi keskustella, on kaikella kanssakäymisellä tulokkaille erittäin suuri merkitys."

Heljä Tili, vapaaehtoinen, Hirvensalmi

↑ "Suomalaisten itsenäinen elämäntapa, jossa perheiden yksityisyys korostuu, voi tuntua pakolaisista vieraalta. Monet kaipaavatkin yhteisöllisyyttä ja ihmisiä ympärilleen. Varsinaista toimintaakin tärkeämmäksi voi tästä syystä muodostua yhdessäolo. Se, että on jokin paikka, jossa voi tavata ystäviä ja porukkaa, johon hyväksytään sellaisena kuin on. Vapaaehtoistoiminnan vahvuus voi joskus olla se, ettei se vaadi liikaa. Ihmiset kaipaavat myös selaista tukea, jossa heille ei aseteta tavoitteita ja odoteta pääsevän johonkin päämäärään, kuten vaikkapa kielikurssilla."

Moses Wachira, vapaaehtoinen, Pudasjärvi

↑↑ "On tuntunut hienolta seurata vierestä, miten suuri merkitys pakolaisille on ollut saada pukea vapaaehtoisliivit ylleen ja seistä rinnallamme tasavertaisina toimijoina. Pakolaisten näkyminen paikkakunnalla tällaisessa roolissa esimerkiksi erilaisissa kylätapahtumissa tai ulkoiluttaessaan paikallisen vanhainkodin asukkaita, on varmasti myös vaikuttanut paikkakuntamme asennelmapiiriin myönteisellä tavalla."

Leila Honkala, vapaaehtoinen, Sonkajärvi

"Ajan mittaan huomasimme, että meidän vapaaehtoistenkin täytyy pitää huolta omasta kunnosta ja terveydestä, jotta jaksamme. Monet meistä ovat ikääntyneitä naisia, joille hieman ylipainoakin on kertynyt. Ehdotimme yhteistä kuntosaliryhmää pakolaisperheiden äideille, joista monet olivat jo toivoneet viikoittaista liikuntahetkeä naisten kesken. Teimme kaikille henkilökohtaisen kuntokartoituksen ja suunnitelman, jonka avulla nyt yritämme yhdessä kohottaa kuntoamme toisiamme kannustaen."

Leila Honkala, vapaaehtoinen, Sonkajärvi

LEILA HONKALA

↑ "Ohjaan meidän mummuille toiminnallista suomen kielen ryhmää, vaikka taidan itse ikäni puolesta olla enempi mummu kuin nämä äidit. Opiskelemme suomea sillä tavalla, että teemme savitöitä ja maalaamme, minä puhun hitaasti ja kirjoitan taululle joitakin sanoja. Toistelemme sitten niitä ja sekös meitä kaikkia naurattaa. Itseilmaisu on meille kaikille äärimmäisen tärkeää, ja taitteen avulla se on kieltä taitamattomillekin mahdollista."

Liisa Pirilä, vapaaehtoinen, Sonkajärvi

LAURA BÖCK

↑ "Bingo-illat ovat olleet huippusuosittuja ja kuuluvat nykyään ohjelmistoomme säännöllisesti. Bingoa pelatessa ei haittaa yhtään, että osallistujat puhuvat viittätoista eri kieltä tai mukana pelissä on kokonaisia perheitä lapsineen."

Tarja Hemmilä, vapaaehtoinen, Pudasjärvi

EVA KOSKI

↑ "Olemme järjestäneet pakolaisten kanssa monenlaista mukavaa käsillä tekemistä. Välillä on kudottu kaulaliinoja ja villasukkia ja välillä on leivottu yhdessä. Kerran keksimme järjestää lasitaidetyöpajan, joka oli elämys ja virkistävää uuden oppimista myös meille vapaaehtoisille."

Eeva Koski, vapaaehtoinen, Mäntyharju

TIIA PAAKANEN

"Olen saattanut perheiden lapsia kävellen kouluun muutamana viikkona koulun alettua. Osa lapsista on tottumattomia kulkemaan yksin ja voi myös aluksi pelätä koiria. Tärkein syy kouluun saattamiselle on kuitenkin liikennesääntöjen ja turvallisen kulkureitin opettaminen. Etenkin pojat voivat välillä olla kovakorvaisia ja omapäisiä vaarantaen itsensä. Äidit ovat olleet apuumme tosi tyytyväisiä. Toiminta sitoo aamuin ja iltapäivisin, mutta vain määrääjän."

Ulla-Majja Laaki, vapaaehtoinen, Iisalmi

KUINKA VOIMME VALMISTAUTUA PAKOLAISTEN TULOON?

RIITTA TOPELIUS

Olen saanut kuulla, että kotikuntaani on tulossa pakolaisia. Miten siihen voisi valmistautua?

- Ota selvää, kuka kunnassanne on pakolaisten vastaanottoon nimetty työntekijä. Keskustelkaa yhdessä siitä, minkälainen rooli vapaaehtoisilla voisi olla viranomaistehtävien tukena.
- Pyytäkää muutkin alueen toimijat mukaan. Järjestöt, seurat ja yhdistykset ovat tärkeä osa seudun palvelukokonaisuutta, ja niillä kaikilla voi olla yhteisiä tavoitteita.
- Pohtikaa, minkälaisista asioista turvallinen, tasavertainen ja yhteisöllinen toimintakulttuuri syntyy. Vahvistakaa näitä asioita vapaaehtoistoimijoiden keskuudessa.
- Kokeneemmat vapaaehtoiset antavat mielellään vinkkejä ja kertovat kokemuksistaan. Voit olla yhteydessä vaikka jonkin toisen paikkakunnan vapaaehtoiseihin ja kysyä neuvoja.
- Keskustelkaa työntekijöiden kanssa, kuinka kuntalaisia olisi hyvä tiedottaa asiasta. Tarjoutukaa kertomaan kuntalaisille suunnatuissa tiedotustilaisuuksissa vapaaehtoisten roolista pakolaisten tukena. Pyytäkää paikalla olevia mukaan konkreettisiin vapaaehtoistehtäviin.
- Järjestäkää uusille vapaaehtoisille koulutusta ennen pakolaisten tuloa. Järjestösi työntekijät auttavat koulutusjärjestelyissä.
- Pohtikaa mahdollisuuttanne tavara- ja vaatekeräyksen järjestämiseen paikkakunnalla. Keskustelkaa asiasta kunnan työntekijän kanssa. Voitte myös tarjota apuanne asuntojen kalustamiseen ja sisustamiseen liittyvissä tehtävissä.
- Panostakaa ensikohtaamiseen! Tarjoutukaa lähtemään pakolaisia vastaan lentokentälle tai vastaanottamaan heidät kunnassa yhdessä työntekijöiden kanssa. Pyrkikää heti kertomaan, mikä oma roolinne suhteessa perheisiin on.
- Pohtikaa, miten haluatte toivottaa perheet lämpimästi tervetulleeksi. Valmistatteko aterian valmiiksi ensimmäisenä iltana, pyydättekö tuttuja lapsia lahjoittamaan jonkin oman lelunsa lahjaksi saapuvien perheiden pienimmille tai järjestättekö kenties hauskat juhlat yhdessä muiden toimijoiden ja kuntalaisten kanssa?
- Jakakaa tehtävät vapaaehtoisten kiinnostuksen mukaan. Joku voi ottaa vastuulle perheiden opastamisen kierrätyksessä, lajittelussa ja kodinkoneiden käytössä, joku toinen voi opastaa perheitä paikkakunnalla liikkumisessa, kenties kolmas auttaa ensimmäisillä kerroilla kaupassa ja pankkiautomaatilla asioimisessa ja neljäs vie perheen tutustumaan kirjastoon tai uimahalliin. Missä muissa arkisissa askareissa perheet voisivat tarvita vapaaehtoisten apua?
- Työntekoon, koulunkäyntiin ja sairaanhoitoon liittyvät asiat kiinnostavat usein ensimmäisenä. Tarkista kunnasta, kuinka nämä asiat on perheiden kohdalla järjestetty. Tarkista aina muulloinkin, jos et ole jostakin asiasta täysin varma. On tärkeää, että perheet saavat alusta lähtien kaikilta toimijoilta oikeaa ja yhdenmukaista tietoa.

KENEN KANSSA VOISIMME YHDISTÄÄ VOIMAMME?

↑ "Kun saimme kuulla, että paikkakunnallemme muuttaa uusia pakolaisperheitä, päätimme tehdä kouluvierailun paikkakunnan yläkouluun YK:n rasisminvastaisella viikolla. Halusimme valmistaa nuoria siihen, että heidän kouluunsa on kohta tulossa uusia oppilaita. Keskustelimme oppitunnin aikana rasismista ja kiusaamisesta. Oppilaat saivat piirtää ja kirjoittaa lakanaan ajatuksiaan siitä, kuinka he voivat omilla teoillaan helpottaa uusien oppilaiden pääsyä mukaan porukkaan ja toivottaa heidät tervetulleeksi omaan kouluunsa."

Anneli Saarinen, vapaaehtoinen, Mäntyharju

Miten yhteistyön aloittaminen tapahtuu ja miten sitä voi eri toimijoiden välillä lisätä?

- **Lähesty rohkeasti erilaisia toimijoita paikkakunnallasi.** Niitä voivat olla mm. kyläyhdistykset ja -toimikunnat, urheiluseurat, järjestöt, seurakunnat, koulut ja oppilaitokset, kirjastot, kansalaisopistot, paikalliset yrittäjät. Kutsu erilaiset toimijat pohtimaan, miten kaikki paikkakuntalaiset voivat olla mukana kotoutumisen tukemisessa.
- **Esitle omat ideasi ja tarjoa konkreettisia yhteistyötapoja:** "Me huolehdimme toiminnan järjestämisestä, mutta meillä ei ole omaa tilaa. Olisiko meidän mahdollista toimia teidän tiloissanne?" "Haluaisimme järjestää kesällä perheleirin. Tarvitsemme yhteistyökumppanin ja lisää vapaaehtoisia. Haluaisitteko lähteä mukaan järjestelyihin?"
- **Tehkää palveluksia ja oravannahkakauppoja toisillenne!** Yhteistyön ei aina tarvitse tarkoittaa rahan pyytämistä toiselta.
- **Mieti, löytyykö oman järjestösi sisältä muita vapaaehtoisryhmiä, joiden kanssa joitakin toimintoja voitaisiin järjestää yhdessä ja näin voimistaa ryhmähenkeä.**

KATRI ESKELINEN / MATTI JA LIISA

↑ "Tämä yhteistyö on ollut valtavan upea asia meille kaikille. Tuntuu, että pakolaisten tukena oleminen on yhdistänyt meitä paikkakunnan järjestötoimijoita aivan uudella tavalla."

Irja Karttunen, vapaaehtoinen, Lapinlahti

"Kannattaa ottaa selvää, missä on lähin orientaalistien tuotteiden ja halal-lihan myyntipiste. Meikäläiset tuotteet ovat alkuun kovin vieraita ja halal-lihaa ei lähikaupoista juurikaan löydy. Nettiyhteyden ja omakielisen tietokoneen hankinnassa voi auttaa. Tämä on varsinkin nuorison kovasti toivoma juttu."

Eeva Heikkinen-Kemppinen, vapaaehtoinen, Harjavalta

LAURA BÖÖK

"Kaikki lähti liikkeelle siitä, kun paikallisen Punaisen Ristin vapaaehtoiset ottivat yhteyttä ja pyysivät apua tavarakeräyksen koordinoimisessa. Paikallislehdessä julkaistiin ilmoitus, jossa oli meidän 4H-toimiston yhteystiedot. Vastailimme päivisin puhelimeen ja otimme ylös lahjoittajien yhteystietoja. Punaisen Ristin väki sitten haki tavarat ja kalusti niillä pakolaisten tulevat kodit.

Olemme ottaneet sen periaatteen, että teemme palveluksia toinen toisillemme. 4H on esimerkiksi vuosittain järjestänyt paikallisen palveluaseman kanssa ison joulunavajaistapahtuman. Punaisen Ristin vapaaehtoiset ovat olleet tapahtumassa ensiapupäivystäjinä eivätkä he ole koskaan siitä lähettäneet laskua perään. Oli siis todella helppoa sanoa kyllä, kun Punaisesta Rististä taas oltiin yhteydessä ja kyseltiin, miten voisimme yhdessä tukea paikkakunnallemme muuttaneita pakolaisperheitä.

Tulimme siihen tulokseen, että perheiden lapset voivat tulla kerhotoimintaamme ja ainakaan aluksi emme peri heiltä jäsenmaksua. Samaan aikaan perheiden äidit opettelevat neulomaan villavaatteita Punaisen Ristin järjestämässä käsityöryhmässä. Tulen todella iloiseksi, kun tiedän, miten tärkeän oman hetken voimme näin mahdollistaa perheiden yksinhuoltajajäideille ja he voivat olla varmoja siitä, että lapset ovat turvassa meidän 4H:n toiminnassa.

Päivi Lahdenmäki, toiminnanjohtaja, 4H Lapinlahti

LEILA HONKALA

↑ "Terveydenhuollon ammattilaiset toivat yhteisissä palavereissa esiin, että he ovat huolissaan joidenkin perheenjäsenten yksipuolisesta ruokavaliosta ja sen vakavista vaikutuksista terveyteen. Keksimme, että kasvimaan viljely on oivallinen tapa tutustuttaa perheitä suomalaisiin vihanneksiin ja kasviksiin ja pyrkiä sen avulla lisäämään niiden käyttöä osana terveellistä ruokavaliota. Oppimalla hyödyntämään kauden kasviksia, voi säästää reilusti myös ruokakuluissa. Kasvimaan on iso ja työläs projekti, josta emme varmasti olisi selvinneet ilman muiden järjestöjen apua. Paikallisen Lions Clubin presidentti lohkaisi meille palstan omilta mailtaan ja Martoista saimme ryhmälle vetäjän, joka ryhtyi opastamaan meitä perunoiden, porkkanoiden, sipuleiden ja erilaisten yrttien kasvattamisessa. Tuntui hienolta, että luku- ja kirjoitustaidottomat äiditkin saattoivat osallistua viljelyyn ja saada onnistumisenkokemuksia"

Leila Honkala, vapaaehtoinen, Sonkajärvi

PEKKA TURJUNEN

Miten yhteistyö saadaan sujumaan viranomaisten kanssa?

Kunnan viranomaisten ja vapaaehtoisten yhteistyö on usein erilaisten tehtävien yhteisillä rajapinnoilla liikkumista. Yhteistyö sujuu parhaiten, kun tehtävistä sovitaan ja tiedottamisesta muistetaan huolehtia puolin ja toisin. Luottamuksellisten suhteiden syntyminen vaatii usein säännöllistä yhteydenpitoa. Yhtä yleistä tehtävänjakoa on vaikea tehdä, sillä toimintaympäristöt ja -tavat palvelutarpeineen vaihtelevat. Pääsääntönä voi muistaa, että viranomaisten tehtäviin kuuluu hoitaa asiointi muiden virallisten tahojen, kuten esimerkiksi maistraatin, KELA:n, TE-toimiston, terveyskeskuksen ja sosiaalitoimen kanssa.

Vapaaehtoiset ovat salassapitovelvollisia. Ole tarkkana, ettet vahingossa puhu perheiden henkilökohtaisista asioista ulkopuolisille. Huolehdi myös siitä, etteivät tietoosi tulleet asiat leviä muiden paikkakunnalla asuvien pakolaisperheiden tietoon. Jos kunnan työntekijän olisi mielestäsi hyvä tietää jostakin perheen sinulle kertomasta asiasta, on hienotunteista kysyä myös siihen perheen lupa.

VEELI MATTI SORMUNEN / MATTI JA LIISA

↑ "Kansainvälinen klubi on tuonut paikallisosastoon paljon uusia ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita Punaisesta Rististä, ja joiden myötä toiminta on saanut uutta virtaa. On ollut hienoa huomata, miten toimintaan osallistumisen ja vapaaehtoisuuden rajat alkavat pikku hiljaa sekoittua, kun klubilaiset haluavat entistä enemmän osallistua myös toiminnan suunnitteluun ja organisointiin. Keksimme voimistaa pientä osastoa tekemällä enemmän asioita yhdessä. Klubilaiset ovat vierailleet Reddie Kids -kerhossa opettamassa lapsille eri maiden lauluja ja leikkejä, ja ensiapuryhmäläiset ovat käyneet klubilla opettamassa arjen turvallisuustaitoja. Järjestimme myös yhteisen kevättapahtuman, jossa olivat mukana kaikki eri toimintaryhmät. Lähetimme kutsun tapahtumaan postissa kaikille jäsenille."

Elina Wachira, vapaaehtoinen, Pudasjärvi

→ "Minusta pakolaisiin ei pitäisi suhtautua kuin turisteihin, joille näytetään vain seudun nähtävyyksiä. Työelämään tutustuminen ja kontaktien luominen paikallisten yrittäjien kanssa on tärkeää jo alkuvaiheessa, vaikka työllistymiseen vaadittavien taitojen oppimisessa menisikin vielä aikaa. Siinä vapaaehtoiset ja järjestöt voivat olla aktiivisia. Olemme esimerkiksi käyneet tutustumassa työhön metallikonepajalla ja karjankasvatukseen maataloilla sekä metsänhoitotutukseen paikallisen metsänhoitoyhdistyksen vieraina."

Pentti Ryth, vapaaehtoinen, Lapinlahti

LAURA BÖÖK

Ainakin näistä kannattaa keskustella ja sopia kunnan työntekijöiden kanssa:

- Kuka kunnassa toimii yhteyshenkilönä, johon vapaaehtoiset voivat tarvittaessa ottaa yhteyttä perheiden asioissa?
- Millä tavalla säännöllinen yhteydenpito ja yhteistyön kehittäminen vapaaehtoisten ja kunnan välillä järjestetään?
- Kuinka pakolaisten tulon liittyvistä asioista tiedotetaan paikkakunnalla?
- Kuinka vapaaehtoisten roolista ja tehtävistä tiedotetaan saapuville pakolaisille?
- Missä asioissa vapaaehtoisten toivotaan auttavan ennen pakolaisten tuloa?
- Miten vapaaehtoisten toivotaan auttavan alkuvaiheessa käytännön asioiden ja arkielämän opastuksessa?
- Tietosuojaan liittyvät asiat: mitkä asiat ovat oleellisia vapaaehtoisen roolin ja tehtävän hoitamisen kannalta ja siksi tärkeitä tietää?
- Millä tavalla kulukorvauksista ja muista vapaaehtoisia ilahduttavista asioista, kuten vapaaehtoistoiminnan huomioimisesta sovitaan?

KUINKA TAVOITAMME PAKOLAISET JA INNOSTAMME HEIDÄT MUKAAN?

LEILA HONKALA

↑ "Punaisen Ristin viikolla järjestimme tapahtuman, jossa rekrytoimme kyläläisiä vapaaehtoisiksi järjestöme toimintaan. Vapaaehtoisemme olivat valmistaneet tapahtumaan myyntiin erilaisia tuotteita, kuten afganistanilaisia pikkuleipiä. Myyjäisten tuoton käytimme vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. Ostimme esimerkiksi välineitä juuri perustetun ensiapuryhmän harjoituksiin."

Leila Honkala, vapaaehtoinen, Sonkajärvi

↓ "Pyrimme kaikessa toiminnassa ja kaikkien ihmisten kohdalla noudattamaan tasapuolisuuden periaatetta. Ryhmänvetäjinä pyrimme antamaan ihmisille sellaisen viestin, että he voivat tulla juuri sellaisina kuin ovat. He ovat ihmisinä meille tärkeitä."

Aini Koivula, vapaaehtoinen, Pudasjärvi

ARAW ABBASIS

Miten voimme innostaa pakolaisetkin mukaan järjestön toimintaan?

- Järjestä lyhyt infotilaisuus järjestöstäsi ja paikkakuntasi toiminnasta. **Kerro toiminnasta valokuvien avulla ja puhu selkokielellä.** Keksitkö jonkin hauskan harjoituksen tai tehtävän, jonka avulla osallistujat voivat heti saada kokemuksen toiminnasta?
- Ota etukäteen selville seuraavan ryhmätapaamisen ajankohta ja tapaamispaikka. Kirjoita infotilaisuudessa selkeästi näkyviin päivämäärä, kellonaika ja osoite, johon kiinnostuneet voivat tulla.
- Korosta, että kaikki voivat tulla mukaan toimintaan. Kielitaito tai muu osaaminen ei ole este osallistumiselle. **Selitä, miksi järjestötoimintaan osallistuminen on hyödyllistä, esimerkiksi kielen oppimisen, työnhauhan tai opintojen kannalta.**
- **Pyydä henkilökohtaisesti mukaan.** Se saa ihmiset usein parhaiten liikkeelle. Pakolaisten kohdalla saatetaan vaatia ensimmäisillä kerroilla myös puhelimitse muistuttamista tai jopa kotoa noutamista. Tietoa toiminnan mahdollisuuksista kannattaa levittää myös muiden pakolaisten kanssa toimivien tahojen kautta.
- **Mieti etukäteen, minkälaisia vapaaehtoistehtäviä voitte tarjota henkilöille, jotka puhuvat vasta vähän suomea.** Esimerkiksi tarjoiluista tai kahvinkeitosta huolehtiminen, tilojen järjestäminen koulutuksia tai ryhmäilloja varten, jäsenkirjeiden postitustalkoissa auttaminen onnistuvat varmasti. Mitä muuta keksit?
- Älä rajaa ketään automaattisesti joidenkin vapaaehtoistehtävien ulkopuolelle. Anna ihmisten toimia itseään kiinnostavissa tehtävissä ja kannusta heitä siinä. Kysy kaikkien mielipidettä.
- Toiminnassa mukana olevat pakolaiset viestivät yhteisön avoimuudesta ja tasavertaisista toimintamahdollisuuksista. Pyydä heitä mukaan rekrytointitalkoisiin ja levittämään tietoa.

KALEVI PUUKKO

↑ "Kun tulin Suomeen, en aluksi ymmärtänyt, mitä vapaaehtoisuus tarkoittaa. Ajattelin, ettei kukaan tee työtä ilman palkkaa. Myöhemmin opin, että ihmiset toimivat vapaaehtoisina, koska haluavat auttaa muita. Nyt haluan itsekin auttaa muita elämässään eteenpäin. Olen oppinut vapaaehtoistoiminnan myötä paljon erilaisia taitoja, joista minulle on varmasti hyötyä tulevaisuuden työelämässä. Olen oppinut yhteistyötaitoja sekä ns. hiljaisen kulttuurin koodistoa. Järjestötoiminta on opettanut sen, että vaikka olisimme eri mieltä joistakin asioista, voimme silti toimia yhdessä. Joskus prosessi voi suomalaisten kanssa tuntua pitkältä, mutta usein lopputulos on yhdessä tekemällä kuitenkin parempi. Jo heti alussa tuntui tärkeältä, että minunkin mielipidettäni kysyttiin, ja että sillä tuntui myös olevan merkitystä. Se tarkoitti, että minut hyväksyttiin porukkaan samalla tavalla kuin kuka tahansa muu. Esimerkilläni haluan kannustaa muitakin ryhtymään vapaaehtoiseksi."

Ali Hossein Mir Ali, vapaaehtoinen, Hirvensalmi

→ "Meillä on ollut tapana järjestää yhdessä kunnan työntekijöiden kanssa pakolaisille tervetulo-tilaisuus pari kuukautta heidän tulonsa jälkeen. Tilaisuus on ollut avoin myös kaikille kuntalaisille. Siellä on ollut mahdollisuus saada tietoa ja tutustua uusiin perheisiin. Tilaisuudessa on ollut tulkki paikalla ja pakolaisille on kerrottu vapaaehtoisten roolista sekä järjestöjen toiminnasta. Tilaisuudessa on voinut olla myös joku pakolaisista kertomassa omista kokemuksistaan Suomessa ja vapaaehtoisena."

Irja Karttunen, vapaaehtoinen, Lapinlahti

Miten saamme yhteyden paikkakunnalla asuviin pakolaisiin?

- Ilmoitus tapahtumasta paikallislehdessä ei välttämättä tavoita pakolaisia parhaiten. **Tarvitaan kasvokkain tapahtuvaa henkilökohtaista viestintää.** Pyydä päästä esittelemään toimintaa esimerkiksi oppilaitoksissa, joissa järjestetään suomen kielen kursseja. Järjestä esittelystä toiminnallinen ja hauska hetki, jossa pääsee heti osallistumaan!
- **Levitä toiminnasta kertovia esitteitä ja mainoksia** kauppojen ilmoitustauluille, nuorisotiloihin, vastaanottokeskukseen, kirjastoon, erilaisiin toiminta- ja kulttuurikeskuksiin, kouluille, työvoimatoimistoon, neuvolaan sekä muihin kunnan virastoihin, joissa pakolaiset asioivat. Pyydä näitä tahoja kertomaan toiminnastanne tapaamilleen ihmisille.
- Pyydä toiminnassa jo mukana olevia kertomaan toiminnasta muille. Suosittelijoiden avulla tieto leviää nopeasti ja tuttujen mielipidettä kuunnellaan tarkemmin.
- Ole aktiivinen sosiaalisessa mediassa kuten Facebookissa, sillä monet pakolaiset ovat jo tottuneet käyttämään erilaisia sähköisiä viestimä. Sitä kautta tieto leviää tehokkaasti ja laajalle. Julkaise vaikka kännykällä räpsittyjä tilannekuvia toiminnasta ryhmän sivulla: ajantasaisuus on se juttu! Muista kuitenkin aina kysyä kuvissa esiintyviltä henkilöiltä lupa niiden julkaisemiseen.

RIITTA TOPELIUS

KUINKA VOIN VAIKUTTA?

JACOB DULL/IFRC

Miten voin vaikuttaa paikkakuntani asenneilmapiiriin tai siihen, että paikkakunnalleni vastaanotetaan pakolaisia?

Voit olla vahva vaikuttaja omassa lähipiirissäsi ja paikkakunnallasi. Yksinkertaisuudessaan se tarkoittaa puhumista tapaamiesi ihmisten kanssa koulussa, työpaikalla, harrastuksissa, avoimissa keskustelu- ja kuntatilaisuuksissa, perinteisessä ja sosiaalisessa mediassa. Voit puhua rasismia vastaan ja yhdenvertaisen yhteiskunnan puolesta kertomalla hauskoja ja inhimillisiä tarinoita omista kokemuksistasi sekä tuomalla keskusteluissa esiin oikeaa tietoa.

Voit vaikuttaa esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Kirjoita yleisönosastolle mielipidekirjoitus, jossa puolustat pakolaisten oikeutta inhimilliseen elämään ja turvalliseen kotiin. Ota mielipidekirjoituksellasi kantaa, ja kannusta oman kuntasi päätöksentekijöitä myönteiseen pakolaisten vastaanottopäätökseen.
- Pidä järjestösi edustajana puheenvuoro kunnanvaltuuston kokouksessa, jossa keskustellaan pakolaisten vastaanotosta. Puheenvuorossasi voit tuoda esiin järjestösi roolia pakolaistyössä sekä kertoa, millä tavalla vapaaehtoiset voivat toimia viranomaisten tukena osana kotouttamisen kokonaisuutta.
- Järjestön paikallisosastona tai -yhdistyksenä voitte yhdessä vaikuttaa jättämällä kunnanvaltuustolle kirjallisen vetoomuksen pakolaisten vastaanoton puolesta. Järjestösi työntekijät auttavat vetoomuksen laatimisessa.
- Järjestä paikkakuntasi kunta- tai yleisötilaisuuden yhteyteen Punaisen Ristin elämyksellinen ja moniaistinen pakolaistilta-kampanja. Kampanjamateriaalit antavat tietoa pakolaisten tilanteesta havainnollisesti ja auttavat paikkakuntalaisia ymmärtämään olosuhteita, joissa pakolaisleireillä eletään.

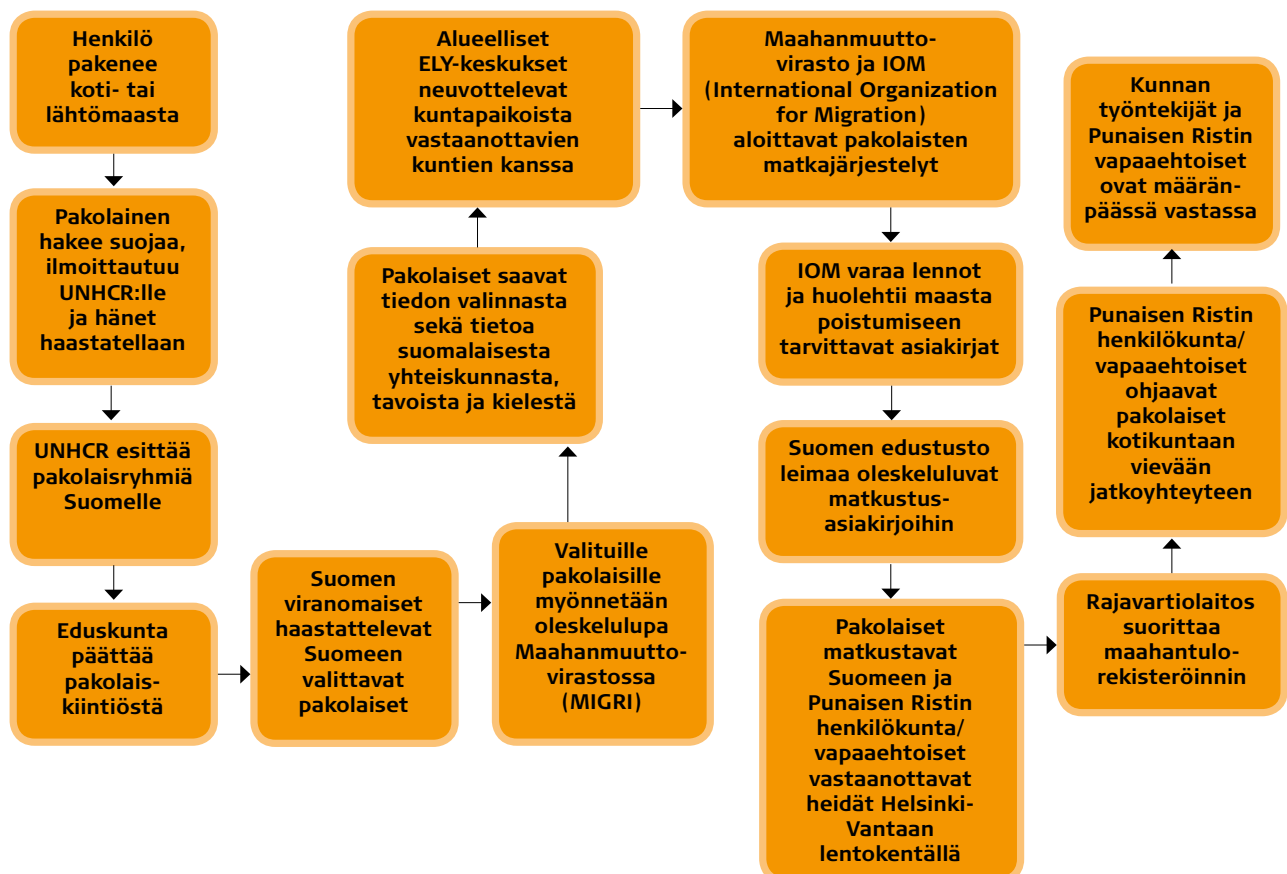
Järjestösi kautta saat lisää neuvoja ja tukea, miten vaikuttamistyötä voi tehdä.

PAKOLAISUUDEN LYHYT OPPIMÄÄRÄ

IBRAHIM MALLA/IFRC

Miten kiintiöpakolaiset tulevat Suomeen?

Kuka on pakolainen?

Pakolainen on henkilö, jolle on myönnetty kansainvälistä suojelua kotimaansa ulkopuolella, koska hänellä on perusteltu syy pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi alkuperän, kansallisuuden, poliittisen mielipiteen, uskonnon tai tietyn yhteiskunnallisen ryhmänsä vuoksi. Virallinen määritelmä perustuu YK:n Geneven pakolaissopimukseen (v. 1951). Ympäristökatastrofin, sodan, aseellisen konfliktin tai muun vaikean ihmisoikeustilanteen vuoksi kodeistaan pakenemaan joutuneet ovat haavoittuvan tilanteensa vuoksi usein oikeutettuja kansainväliseen suojeluun ja näin oleskeluun Suomessa.

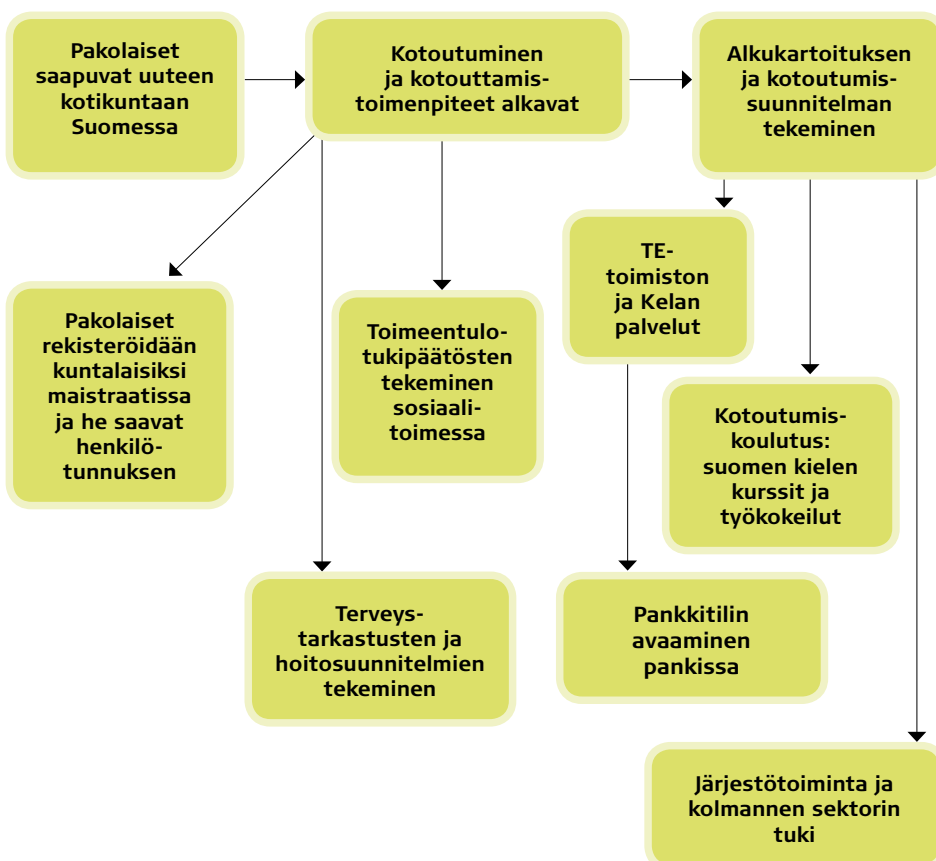
Paljonko pakolaisia on?

YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n mukaan vuonna 2015 maailmassa elää pakolaisina yli 50 miljoonaa ihmistä, ja määrä kasvaa koko ajan. Se on enemmän kuin koskaan aikaisemmin toisen maailman sodan jälkeen. Suomi on vastaanottanut 1970-luvun alusta lähtien noin 40 000 pakolaista. On kuitenkin muistettava, että kaikki Suomeen muuttavat ulkomaalaiset eivät ole pakolaisia. Suurin osa muiden maiden kansalaisista tulee Suomeen töihin, opiskelemaan tai perhesyistä. Pakolaisten ja kansainvälistä suojelua saavien osuus Suomeen muuttaneiden määrästä oli vuonna 2014 noin seitsemän prosenttia (2376 henkilöä).

Kuka päättää, että pakolaisia tulee Suomeen, ja mille paikkakunnille he menevät asumaan?

Eduskunta päättää vuosittain Suomen pakolaiskiintiössä vastaanotettavien ihmisten määrän. Sisäministeriön tehtävä on koordinoida vastaanottoa valtakunnallisesti. Pakolaisten kuntapaikoista ja kotouttamisen kokonaisuudesta puolestaan vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Alueelliset elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) neuvottelevat ja sopivat kuntien kanssa pakolaisten vastaanotosta sekä maksavat kuntien tältä aiheutuvat kustannukset. Kunnat ovat kuitenkin päätöksenteossaan itsenäisiä, eikä heillä ole velvoitetta ottaa vastaan pakolaisia. Kunnissa asiasta päätetään valtuustossa. Suomeen hyväksytyjen pakolaisten matkajärjestelyt aloitetaan vasta sen jälkeen, kun jokin kunta on myöntänyt heille kuntapaikan.

Mitä tapahtuu, kun pakolaiset ovat tulleet Suomeen?

Muuta hyödyllistä tietoa:

Tietoa pakolaisten vastaanotosta, kotouttamisesta ja kotouttamislaista

► kotouttaminen.fi

Tietoa turvapaikanhakijoiden vastaanotosta ja lupa-asioista, tilastoja

► migri.fi

Tietoa turvapaikanhakijoista ja turvapaikkamenettelystä

► pakolaisneuvonta.fi

Tietoa pakolaisuudesta, materiaaleja

► pakolaisapu.fi

Tietoa ja puheenvuoroja siirtolaisuudesta

► muuttoliikkeessa.fi

Tietoa asumisesta Suomessa eri kielillä

► infopankki.fi

Tietoa uskonnoista

► uskonnot.fi

Ohjeita selkokielen käyttämiseen, selkokieliä materiaaleja

► papunet.net

Apua kadonneiden perheenjäsenten etsimiseen

► punainenristi.fi